

גורי אריות בחווה.
נלקחים מאמותיהם
בגיל שבוע צילום: Pippa
Hankinson

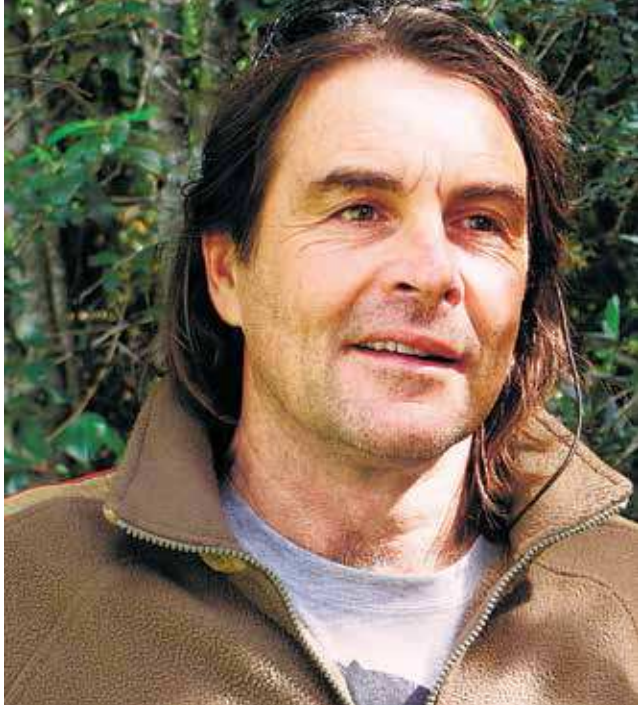
**התופעה הזאת מצליחה לזעזע אפילו חובבי ציד ותיקים:
טיולים המציעים לתייר האמיד לצוד אריה בתוך שטח
קטן ומגודר. הסרט "אריות הדמים" מציג את אחד
מצדדיה האפלים ביותר של התיירות באפריקה, וחושף
את היקפיה המטרידים של התופעה. כעת מספרת האשה
שמאחורי הסרט, פיפה הנקינסון, מה עושים כשבעל
חווה לגידול אריות לציד רודף אחריו עם רובה משה גלעד**

סימבה לא גר פה יותר

תצלומים של אריות מפוארים מופיעים על מסך המחשב. יש להם רעמות אדי-רות, שנראות כמתנופפות ברוח. התמור נות האלה אינן מופיעות בגלריה של שומרי טבע או חובבי צילום. זהו תפריט, או רשימת קניות, של אתר שמוכר חופשות ציד קצרות בדרום אפריקה לצייידים מרחבי העולם. הגולשים מוזמנים לבחור את האריה הכי מרשים בעיניהם, לסמן אותו בעזרת העכבר ולבצע הזמנה על פי תאריכים מדויקים. החברה שאצלה הזמן הצייד מבטיחה לספק את האריה בשטח מגודר ומוגבל. אי אפשר להחטיא. התמורה מובטחת בתוך זמן קצר. למי בכלל יש היום זמן, בייחוד אם יש לו כסף. מסעות הצייד במקומות סגורים או מוגבלים - Canned Hunting, הם נקראים (ובתרגום מילולי, "צייד בקופסת שימורים") - מאורגנים עד הפרט האחרון ועובדים כמו שיעון שווייצרי. בעלי החוות שמארגנים אותם מגדלים את האריות במיוחד לשם כך. המזמין מגיע יומיים קודם לכן בטיסה מיוסטון, או מלוס אנג'לס, והם דואגים לו ללינה, להסעות, לנשק, לליווי של מדריכים. לאחר הצייד הם מבטיחים לפשוט למענו את עורו של האריה שהרג, לארוז אותו היטב, כולל הראש, ולהעביר אותו לכתובת שנרשמה בטופס ההזמנה. ארנסט המינגווי מתהפך בקברו.

המשך בעמוד הבא

איאן מיצ'לר. מותח קו ישר מהאפרטהייד צילום: מתוך הסרט Blood Lions

פיפה הנקינסון. ענף מסחרי תחתית לרדאר צילום: Ian Michler

הציד הזה בשטח סגור או מוגבל הוא אמנם הגרסה המודרנית של מסעות הציד הארוכים, אלה שמשכו פעם את העשירים - ואת המינגווי - לאפריקה. אבל זו גרסה אכזרית במיוחד, מש- חק לא הוגן. רבים אמנם יגידו שציד בכלל, בכל צורה ואופן, הוא אכזרי ולא הוגן. אלא שלציד המסורתי יש כלל אחד פשוט - בעל החיים יכול לחמוק. הוא יכול לברוח, להסתתר, להציל את עורו. דינו לא נחרץ מראש. בציד בשטח מוגבל אין סיכוי שזה יקרה. כאן המארגנים שיחררו את האריה הניצוד באותו בוקר במתחם מגודר. אין לו לאן לחמוק. המשחק מכור. התופעה הזאת מוכרת כבר 20 שנה בקירוב. בדרום אפריקה היא עיסוק חוקי לחלוטין וכמה ניסיונות משפטיים לאסור אותה כשלו. אלא שבעשור האחרון היא תפסה תאוצה, וכך חמש השנים האחרונות אף הוכפל הנפח שלה. ההערכה היא שבכל יום נורים בדרום אפריקה שלושה אריות בציד כזה, וכיום זו אחת הסוגיות הסכיבתיות המטריות והמוזעות ביותר עבור שומרי הטבע ואוהבי בעלי החיים.

פשעים נגד הטבע

בעצם, לא רק שומרי הטבע ואוהבי בעלי החיים מודעושים. אפילו בין מי שלא בוחל בציד כשלעצמו יש הנרתעים מהגרסה העכשווית הזאת. ריק סוואזי הוא אחד מאלה. הוא חובב ציד אמריקאי וטייס, שהאפשרות להזמין אריה ולצוד אותו במתחם סגור טיילטה אותו. לכן הצטרף לצוות הצילום של סרט שתיעד את הנושא, והזמין מביתו שבחואי מסע ציד קצרה. בסרט רואים אותו מגיע אל החווה שבה הזמין את הציד במתחם הסגור, עורך מטווח אימון, וזכה להכשרה בסיסית מן המארגנים. אך אז מתחילים אלו לחשוף שהוא וחברו בעצם מצלמים סרט תיעודי על הנעשה בחווה, ומסלקים אותם באיומי רוח כה ציד. סוואזי וחברו נמלטים מן המקום כבהלה כמה שעות לפני הציד המתוכנן - שליוצרי הסרט לא היתה כמובן כל כוונה להוציא אותו לפורע, כפי שהם מבחינים.

הסרט הזה, שיוקרן בסנימטק בתל אביב בשנת 8 ביולי ומתאר מסע בעקבות החוואים המגדלים את האריות כמטרה לרובה הציד, הוא "Blood Lions" (אריות הדמים). לשם הכנתו

"בעיני המצולמים יש בזה הוכחה לכך שהם אוהבי טבע, אוהבו בעלי חיים", אומרת הנקינסון על המספר האדיר של תמונות פרופיל בפייסבוק, שבהן נראה בעל העמוד חובק גור אריות. "אבל החוות גורפות כך רווחים נוספים. הן גובות 60 דולר על כל צילום"

דיברו יוצריו עם חוואים, אנשי ממשל, אקדמאים, ציידים, שומרי סביבה, תיירים, וניסו לעקוב אחרי המתרחש בחוות. "בעלי חוות מגדלים את האריות בשביל כדור הרוכה. הם לורקחים את הגורים בגיל שבוע מאמותיהם ומגדלים אותם בשבי במשך שלוש שנים, עד שיימכרו לציידים. והם פיתחו סביב זה תעשיית תיירות ענקית", אומרת פיפה הנקינסון, העוסקת בנושא

לצוד אריה זכר עם רעמה גדולה, מחיר שעולה ככל שגוון הרעמה כהה יותר. מי שמזמין ציד של אריה, אגב, מקבל גם שתי נקבות כחלק מן העסקה. מחווה של המארגנים.

"אי אפשר להיות שם יותר מדי זמן", אומר ב"אריות הדמים" איאן מיצ'לר - עיתונאי ומארגן מסעות ספארי שנמנה עם יוצרי הסרט - בעודו ניצב יחד עם הנקינסון מול הגדרות של חוות גידול שבהן כלואים אריות. בדבריו הוא מתכוון לתחושה שהחוות עוררו בו כמו, אבל גם לא-ריות עצמם, הסגורים בכלובי מתכת.

לפי הנקינסון, מיצ'לר ויתר יוצרי הסרט, יש כיום 200 חוות כאלה. כדי להימנע מתיבועות משפטיות הם אמנם נמנעים מלהצביע במפורש על חוות מסוימות, אבל מעלים חשדות כבדים לגבי חוות רבות. להערכתם, מספר האריות הכלואים בכל אלה נע בין 6,000 ל-8,000. והתחום צומח במהירות. ב-1999 היו רק אלף אריות שגודלו בחוות כמטרות ציד. אם הצמיחה תימשך באותו קצב, הם אומרים, ב-2020 יכילו החוות בין 15 אלף ל-20 אלף אריות.

אמנם, בניגוד למתחולל באפריקה - שבה הציד טמקה אוכלוסיית האריות במחצית בעשרים השנים האחרונות, לכ-30 אלף, להערכת חוקרים - בדרום אפריקה אוכלוסיית האריות יציבה. ולטענת המסנגרים על הציד במתחמים הסגורים, דווקא סוג הציד הזה הוא שאחראי לכך. "אנחנו נושומים על הסביבה הטבעית", אומר בסרט אחד הציידים. "הטעות שלכם היא שאינכם מבינים שגידול מסחרי בחוות מציל את האריות בטבע. זו הורדת לחץ מן הסביבה הטבעית, שמאפשרת לאריות בטבע להתרבות בלי הפרעה". ומרואיין אחר, כשהוא נשאל אם אינו חומל על האריה שניצוד, עונה: "אלמלא השגשוג של ציד באזור מוגבל האריה הזה כלל לא היה נולד. כך היתה לו מטרה בחיים".

אך גם אם ימצאו הציידים נימוקים הגיוניים כביכול כאלה או אחרים, לתעשיית גידול האריות לציד בשטח סגור יש היבטים מחרידים. אחד הברורים שבהם, כפי שמציג הסרט, הוא ניצול הגורים כמקור הכנסה משני אך לא מבוטל כלל, תוך הטעייתם של צעירים המבקשים להתנדב כדי להציל חיות בר מכיליון.

באינטנסיביות זה חמש שנים, פרק זמן שבמהלכו יזמה את הסרט, הפיקה אותו בכוחות עצמה והיתה אחת מיוצרותיו.

הצפייה בסרט היא חוויה לא קלה. תשכחו מ"מלך האריות", מהקסם המתוק של סימבה, מן התבונה החתולית והכריזמה. עיניו של אריה הסגור בכלוב קטן הן מראה קשה. המחשבה על אלפים כמותו מעוררת פלצות. מזעזע במיוחד הוא המראה של גורי האריות הקטנים. בטבע מגדלת לביאה את גוריה במשך קרוב לשנתיים, עד שהם יכולים להשיג לעצמם מזון. כאן הם נלקחים מאמותיהן ימים ספורים לאחר ההמלטה, פעולה שנועדה לגרום ללביאות לשוב ולהמליט במהירות. הגורים גדלים במתחמים מגודרים, רבים מהם בכל מתחם. בחלק מן החוות הם שוהים בכלובים או במכלאות מוקפות גדר. בכך מה מן החוות שבהן הצליחו יוצרי הסרט לצלם רואים את הגורים במכלאה במשך היום, וסגור רים בכלובים קטנים בלילה. אלו בהם שהם פחות בני מזל מושאלים למדענים לצורכי מחקר בטורם יוחזרו לחוות. בתוך שלוש שנים הם יגדלו גוף ורעמה מרשימים דיים למשוך את תשומת לבם של תיירי הציד בשטח מוגבל; אלה מוכנים לשלם בין 15 אלף דולר ל-45 אלף דולר כדי

מחיר הציד

15 עד 45 אלף דולר מחיר הציד של אריה זכר. המחיר עולה ככל שגוון הרעמה כהה יותר
כ-30 אלף, מספר האריות באפריקה כיום, להערכת חוקרים
בין 6,000 ל-8,000 מספר האריות הכלואים כיום בחוות. ב-1999 היה מספרם כ-1,000
בין 15 אלף ל-20 אלף מספר האריות שיגודלו לצורכי ציד ב-2020, להערכת יוצרי הסרט
60 דולר מחיר תמונה עם גור אריות
2,800 דולר מחיר חודש התנדבות בחוות אריות

תרמית המתנדבים הגדולה

מי לא נתקל מעולם בהזמנה להתנדב כדי לטפל בגורי אריות שובי לב? במהלך שנות גי' דולם של גורי האריות בחווה, צריך לטפל בהם, להאכיל אותם, לנקות את המתחמים שבהם הם מוחזקים. מאות חוות בדרום אפריקה מומינות מתנדבים לעשות זאת. אלפים נענים להזמנה בכל שנה, ונחתים בחוות לכמה שבועות. החוות האלה שקולטות מתנדבים הן חלק אינטגרלי מתעשיית התיירות של דרום אפריקה. העיסוק הזה, מס' בירים המארגנים של שירות ההתנדבות, נועד לעזור בשימור הטבע והסביבה ובהגנה על בעלי חיים. הנקינסון ואנשי הצוות שלה מראים בס' רטם שבמקרים רבים מדובר בתרמית ושלתייר המזדמן, אפילו אם הוא קרוב לנושא, קשה מאוד להבחין מתי המטרה טהורה ומתי לא.

"בעלי חוות אומרים למתנדבים שגורי האריות שהם מטפלים בהם הם יתומים, כלומר גורים שאמנם ניצודה בסוואנה, או שננטשו על ידי הלביתה שהמליטה אותם. במקרים רבים אלה שקרים", אומרת הנקינסון בשיחת טלפון מבי' תה בדרכן שבדרום אפריקה. "התיירים לא מו' דעים כלל לכך שהם עוזרים לפתח ציד בשטח סגור. הם חושבים שהם עוזרים בשימור, בחינוך או במחקר. הם זרים שמאמינים בקלות לחוואים שמספרים להם שקרים".

על פי הנקינסון, בעלי חוות רבים מספרים למתנדבים שבתום הטיפול, כשהגורים יתבגרו קצת, הם יושבו לטבע. וזה, לדבריה, שקר גס. אי אפשר להשיב לטבע גור אריות שטיפלו בו בני אדם. הוא לא מסוגל לשרוד שם לבד. הוא נתן אמון בבני אדם ולכן מתקרב אליהם בצורה מסור' כנת, הוא לא יודע לצוד לעצמו מזון. אין לו שום סיכוי במרחב הפתוח. בעלי חיים אחרים או בני אדם יצודו אותו מיד.

בפועל המתנדבים, החושבים שהם מגדלים גור יתום ומעניקים לו חום ואהבה לפני שיושב לטבע, מגדלים אם כך במקרים רבים חיה שת' שמש בבוא היום כמטרת ציד. בדיוק כמו המכ' שפה של הנזל וגרטל שהאכילה אותם עד שעלו די הצורך במשקל ואפשר היה לאכול אותם, כך גם המתנדבים - מאכילים את גורי האריות כדי שישמשו מטרות יפות.

בתוך כך הם עצמם הופכים למטרה קלה לצור' רך צבירת רווח. ואכן, הבאת המתנדבים היא הברקה מסחרית. אלו, רובם צעירים, משלמים 2,800 דולר תמורת חודש התנדבות. הם עובדים כמה שעות בכל יום ובתמורה מקבלים מגורים ואוכל. על הטיסות הם כמוכן משלמים בנפרד. חישוב מהיר מגלה שאם יש בחווה 35 מתנדבים, ההכנסה היא כמאה אלף דולר בחודש. מגורי המ' תנדבים לא עולים לבעל החווה מאומה והאוכל בסיסי. וזו רק ההתחלה.

הנקינסון, שבשלב קלה מתנצלת ואומרת שה' בכבי ואחר הפוגה קלה מתנצלת ואומרת שה' רגשות עדיין גוברים עליה, מפנה את תשומת לבי למספר האדיר של תמונות פרופיל בפייסבוק, שבהן רואים את בעל העמוד הגאה מצולם כשהוא חובק גור אריות. "בעיני המצולמים יש בכך הוכ' חה לכך שהם אוהבי טבע, אוהבי בעלי חיים, הר' פתקנים ועזי נפש. שום דבר מזה לא נכון. חוות שמגדלות אריות כמטרות ציד גורפות כך רווחים נוספים. הם גובים 60 דולר מכל מבקר שמצט' למ מטף גור אריות. סכום דומה הם גובים ממי שרוצה לצאת לטייל עם אריות מאולפים. אלה

צועדים לצד התיירים או משתרעים לידם כדי שילטפו אותם, סוג של דוגמני צילום. זה מועזע אותי, כי זה בדיוק מה שמפרנס את החוות האלה ומאפשר להן לחצות את הגבול בין תיירות לגי' טימית לבין מה שאני רואה בו פשעים חמורים נגד הטבע".

הנקינסון מבחינה בכיורר בין חוות לשמו' רות. "בשמורת טבע לא מגדלים בעלי חיים בש' כי להיפך, בשמורת טבע אמיתית ומקצועית מש' תדלים להתערב כמה שפחות בתהליכים הטב' עיים. ודאי שלא מאכילים בעלי חיים. המאמץ הוא לתת לטבע לעשות את שלו. בחוות התהליך הפוך - הם מתערבים ללא הרף, סוגרים מתח' מים בגדרות, מאכילים את בעלי החיים, נוגעים בהם, מלטפים וגורפים רווחים".

לטענתה, גם פרויקטים רבים בארצות אח' רות שמציעים לתיירים לאמץ אריה, כלומר לש' למ תמורת מזון והטיפול בו עד שיושב כבי' כול לטבע, הם רמאות ברורה; תרמית של בעלי חוות שמנסים לגרוף עוד כסף עד שהאריות יגיעו לגיל שבו אפשר למכור אותם כמטרות ציד (והד' גש הוא על אריות, ולא על בעלי חיים אחרים). אבל לא כל הגורים גדלים בחוות כאמורה יש בהם שנמסרים זמנית לחוקרים מאוניברסיטאות ברחבי העולם למטרות מחקר החוקרים מעלימים עין מן האופן שבו הגיעו הגורים לחוות. הם מת'

אוכל סביה כאשר הם מגדלים אריה שיימכר לת' עשיית התרופות, לאף אחד לא אכפת איך הוא נראה, והמשמעות היא שהתנאים של הגידול ור' מת המזון צונחים. זה מועזע פי כמה".

האדם העליון

לתופעה המתעצמת של גידול אריות לציד התוודעה הנקינסון במקרה, בביקור בחווה כזאת. "מאז שאני זוכרת את עצמי היתה לי אהבה לטבע ולבעלי חיים. אבא שלי נהג לקח אותנו לשמו' רות, לראות אריות, נמרים, פילים. אחר כך, כש' גדלתי, עסקתי בתיירות. אירגנתי מסעות ספארי לחובבי צילום והשתתפתי בפעילות של ארגונים סביבתיים. אבל לפני חמש שנים ביקרתי במקרה בחווה לגידול אריות. זו היתה עבורי חוויה מזעז' עת. הייתי בהלם מהמראה של חיות הטרף הגדו' לות כלואות בכלובים. אחר כך התחלתי ללמוד על 'התעשייה' הזאת והודעוועתי עוד יותר. הבנ' תי שיש כאן ענף מסחרי ענק, שקיים רק בדרום אפריקה ומתנהל מתחת לרדאר. אף אחד מהח' ברים שלי לא ידע על קיומו".

הנקינסון החליטה שהדרך להתמודד עם התר' פעה היא יצירת סרט והפצתו בעולם. היא מודה שידעה רק מעט מאוד על קולנוע תיעודי, ול' כן התחילה לאסוף סביבה אנשים מהתחום. רר' בס, מסורים לנושא כמותה, עבדו במשך פרקי

ארנסט המינגוויי. מתהפך בקברו צילום: John F. the Ernest Hemingway Photograph Collection/ Kennedy Presidential Library and Museum, Boston

עלמים מכך שאלה גורים שנלקחו מן האמהות שלהם בגיל שבוע. הם מתעלמים גם ממה שיעלה בגורלם של הגורים עם סיום המחקר והחזרתם לחוות. נוח להם, אומרת הנקינסון, לא לראות את העובדות. "האינטרס של בעלי החוות מובחש - הם מקבלים מן החוקרים כסף תמורת השימוש בגו' רים. זו עוד דרך להביא אותם בוול לגיל שלוש". לצד כל אלה, יש דרך זולה נוספת. והדרך הזאת קשורה לסחר בעצמות אריות. "בשוק הסיני העצום יש ביקוש לתרופות שמיוצרות מעצמות של אריות, והביקוש הזה רק עולה. לכן סחר בע' צמות של אריות הוא מוצר לוואי של חוות הגי' דול", אומרת הנקינסון. "כאשר בעלי חווה מגד' לים אריה לציד הם רוצים שהוא ייראה יפה, ול' כן שומרים שתהיה לו פרווה חלקה ונותנים לו

זמן ארוכים בתשלום מזערי. במשך שנה הם נסעו בין החוות וצילמו. "ברוב המקומות סילקו אותנו באימי רובה ובאלימות. החוואים מנסים במא' מצי חשיפה שנועדו לשבור את מעטה הסודיות. ערכנו 60 ראיונות במהלך הכנת הסרט, דיבר' נו עם כל מי שהיה אפשר. רק אחרי קרוב לשנ' תיים של עבודה צירפנו במא, כתוב ועורך. בכל אחת מהתחנות נגמר לנו הכסף, אבל תמיד הצ' לחנו לגייס עוד סכום ולהמשיך. השקעתי כזה את כל החסכונות שלי והם התפוגגו זמן רב לפ' ני סיום ההפקה".

מה שסייע להם לסיים את הסרט הוא קמ' פיין חובק עולם שניהלו במקביל, במטרה לחו' לל שינוי ממש - לגרום לחיסול הציד בשטחים מוגבלים, לאיסור על חוות לגדל אריות כמטרות ציד, לאיסור על לקיחת גורי אריות מאמהותיהם, ולאיסור על מדינות אחרות לייבא לתחומן עורות של חיות שניצודו. "אוסטראליה כבר אסרה יבוא עורות של אריות שניצודו ברגע שנציגיה ראו גרסה לא גמורה של הסרט, וזה סימן לנו כיוון. זאת המטרה - להביא לשינוי חברתי. אנחנו רר' צים דבר פשוט - להוריד למינימום את הביקוש לציד במתחמים סגורים. בהעדר ביקוש, החוות שמרוויחות הן תועפות ייסגרו".

בינתיים כמה בעלי חוות דווקא תבעו את הנ' קינסון ושותפיה, אחת מן התביעות עדיין מת' נהלת. לדבריה, הפעילות שלה ברחבי העולם גררה גם ביקורות רבות. "אמרו שאני מוציאה את דיכתי של דרום אפריקה בעולם", היא אומ' רת, וההשוואה עם ארגון "שוברים שתיקה" ער' לה מיד על הדעת.

למה כאמת ציד בשטח סגור קורה דווקא בדרום אפריקה ולא במדינות אחרות שיש בהן אריות? דרום אפריקה הרשמית מתנערת לח' לוטין מהתופעה, כפי שעולה גם מהסרט. אבל כשהנקינסון נשאלת על כך, היא מפנה לדברים שאמר עמיתה איאן מיצ'לה. "גידול של חיות טרף בשבי והפעלה של ציד במתחם סגור מתנהלים בדרום אפריקה בגלל כמה סיבות", הסביר מיצ'לר בסרט. "הראשונה היא שיש כאן חוקים נוקשים של הגנה על פרטיות ועל רכוש פרטי. זו האדמה שלי ואני אעשה מה שמתחשק לי מאחורי הגד' רות שלי. אף אחד לא יגיד לי מה לעשות בחווה שלי. הנקודה השנייה היא האמונה הדתית. יש כאן אנשים רבים שייסבירו שהאדם עליון ודומי' ננטי על פני חיות אחרות בעולמנו. האמונה הד' תית מאפשרת לרבים בדרום אפריקה לטעון כך. הנקודה השלישית היא שרבים מאלה שעוסקים בגידול אריות בחוות הם יוצאי תקופת האפר' טהייה. אלה אנשים שלא רחשו מעולם כבוד לו' כויות אדם ועכשיו אנחנו דורשים מהם לבצע זינוק אדיר ולכבד זכויות של בעלי חיים. זה לא עולה בכלל בדעתם. ייתכן שהגידול של אריות בחוות והעיסוק בציד במתחם מוגבל הם תוצאה של התקופה הזאת בהיסטוריה שלנו".

תיירות אחרת

תהיה הסיבה אשר תהיה, דרום אפריקה אכן נותרת מעוז של ציד ביבשת. "כיום הת' חום כולו בנסיגה במזרח היבשת", מסבירה רר' נית הרשקוביץ, הבעלים והמנכ"ל של חברת "ספארי קומפני", המכנהת כקונסול כבוד של זמביה בישראל ובעבר גם של טנזניה ומפתחת זה זמן רב תיירות ישראלית לאפריקה. "מדי' נות כטנזניה עושות כמיטב יכולתן ובאמת

אריה בירושלים

במהלך הכנתה של הכתבה הגיע הרגע שבו רציתי להביט בעיניו של אריה. רציתי לתקן במשהו את הרושם המדעני של הצפייה בסרט. בירור קצר העלה ששתי האפשרויות הפשוטות ביותר הן הספארי ברמת גן (חמש לביאות, שני זכרים, כולם אפריקאים) או גן החיות התנ"כי בירושלים. בחרתי באפשרות השנייה. האריה הוא הרי סמל העיר.

ד"ר נילי אבני-מגן, וטרינרית גן החיות התנ"כי, הציגה לפני בשעת צהריים חמה את שלושת האריות הירושלמיים - זיו שהגיע מגן חיות בשבדיה, עיישה הקשישה בת ה-15 שהגיעה מפראג, ויאשה, צעירה יפהפייה, שהגיעה מגן חיות בגרמניה. כולם אריות אסיאתיים ואבני-מגן גאה על כך. הם חיים במתחם די גדול ומרווח. תעלת מים מפרידה בינם לבין הצופים. יש להם צל, מים, אוכל. איש אינו מלטף אותם. רוב הסיכויים שיזכו כאן לשיבה טובה (אריה אסיאתי חי 16-18 שנים). הם חיים בשבי - אבל אלה אריות שנוולו בשבי. כולם הובאו כאמור כגרעין רבייה מגני חיות אחרים. הילדות החרדיות שעמדו לצדי מול מתחם האריות בירושלים פערו פה גדול ולא הפסיקו לחייך בתדהמה. רק למען כדאי היה להביא אריה משבדיה. אני מאמין באמת ובתמים שגני חיות מקצועיים ומודרניים, כמו זה בירושלים, הם מוסד חשוב וחיוני.

לפני אלף שנים שוטטו בהרי ירושלים אריות. הצלבנים תיארו אותם. אלה היו אריות אסיאתיים, מסבירה אבני-מגן. זו סיבה אחת לכך שהגן בחר לגדל דווקא אריות ממין זה, ולא אריות אפריקאיים, הנפוצים יותר. הסיבה השנייה, החשובה ביותר, היא שהאריה האסיאתי, שחי בעבר במרחב עצום, נותר רק בהודו, ולמעשה גם שם הוא נכחד כמעט לחלוטין. יאשה וזיו הם גרעין רבייה ואבני-מגן מספרת בעיניים נוצצות ובחיוך גדול שלמרות שהגיעו לבגרות מינית רק לאחרונה הם כבר הזדווגו. היא אופטימית לגבי הסיכויים שלהם להעמיד צאצאים - גורי אריות אסיאתיים-ירושלמיים.

בנימין פיינסיד, המטפל בטורפים בגן החיות הירושלמי, מזמין אותי להיכנס לחדר זעיר לצד מתחם האריות. לחדר חלון אחד מכוסה בסורג מתכת. פיינסיד תוחב מבעד לסורגים פיסת בשר אדומה ויאשה וזיו מגיעים מיד לצדו השני של הסורג. "זו דרך מצוינת לבחון את ההתנהגות שלהם, לראות, למשל, אם הפצע על כפתו של זיו הגליד, לבדוק שיניים, עיניים והתנהגות כללית. לא פשוט לטפל באריות בלי הרדמה והחדרון עם הסורג מאפשר לנו לעשות זאת".

במשך כרבע שעה ניצבים האריה והלביאה במרחק 30 סנטימטרים ממני מצדו השני של הסורג. מדי פעם הם שואגים עלינו. זו נהמה עמוקה, גרונית. אני חש בהבל הפה שלהם על פני העולם התהפך - שלושה אנשים יושבים דחוקים בחדרון דמוי כלוב ומתבוננים מרותקים באריות שמושטטים (חופשיים יחסית) במתחם שמעבר לסורג. זו חוויה חזקה. אבני-מגן מרוצה ממצב השיניים של זיו ומן הפצע בכף הקדמית השמאלית, שנרפא כמעט לחלוטין. אני מנסה לזכור את המבט בעיניים הגדולות והירוקות.

שאלתי שאלות. זמן מה אחר כך הבנתי את הסיי פור האמיתי. חשוב בעיני לחשוף את הבעייתיות של רבות מן החוות בדרום אפריקה. כולנו נוטים להתאהב באפריקה. יש בה משהו ששובה את הלב, אבל חשוב שתיירים יהיו מודעים לבעיות ולמלכודות שהם עלולים ליפול בהן".

בישראל אמנם אין כמעט פעילות של ציידים-תיירים שנוסעים למסעות ציד בעור, הם, היא מסבירה, אבל לא מדובר רק בציד. חשוב להפנות את תשומת הלב גם למוצרי לוואי שכל תייר באפריקה נתקל בהם - למי של רכיבה על פילים או ליטוף גורי אריות. "יש בדרום אפריקה מקומות נפלאים וקרוער פארק הוא כמובן דוגמה נהדרת לשימור, אבל יש שם גם שמורות פרטיות ועצם המושג הזה בעייתי. הם מותחים גדרות ומאכילים בעלי חיים. המסר שלנו לתיירים פשוט אחד: תבחרו להיות אחראים ותשאלו שאלות. התגובה שאנחנו זוכים לה לעתים קרובות היא 'אוי, לא ידענו שזה כך'".

ותארגני ללקוח עשיר מסע ציד?

היא חושבת רגע ועונה בשלילה: "גם אם הפקוה כזו יכולה להכניס לחברה הרבה כסף - לא אקח בזה חלק. לשמחתי אנחנו כמעט שלא נתקלים בבעיה הזאת".

ואילו הנקינסון עצמה מבקשת להעביר את המסר הבא: "אנחנו לא מכבדים את היצורים הנפלאים ביותר בעולם. האריות הם סמל, והניצול הנורא שלהם ושל בעלי חיים אחרים מועזז אותי. אנחנו משפילים בעקביות פילים ונמרים ונהגים בהם בחוסר כבוד. אני בוכה בכל פעם שאני נוכרת בעיניים של בעלי חיים שסגורים בכלובים. פעם לא רצינו להיות בעלים של בעלי החיים, רצינו רק לראות אותם. היום ההרגשה היא שכולם רוצים להיות בעלים של משהו. האחריות שלנו היא לשמור עליהם למען הדור הבא".

הצליחו לעצור סחף של פיתוח ציד".
בוצואאנה למשל, שכנתה הצפונית של דרום אפריקה שמתחרה איתה על שוק התיירות, אסרה בשנת 2013 ציד באופן גורף. לכאורה ההחלטתה הזאת לא היתה קלה למארגני התיירות במדינה. אם ספארי צילום מכניס למארגניו 2,000 דולר לנוסע, הרי מסע ציד עשוי להכניס פי עשרה. ובכל זאת בוצואאנה אוסרת ציד מכל סוג שהוא זה כארבע שנים, וההסבר לכך, כפי שעולה מדבריהם של ראשי ענף התיירות במדינה, טמון גם הוא במספרים: משך עונת הציד כשישה חודשים בלבד. עונת התיירות נמשכת 12 חודשים. התיירות מספקת תעסוקה ליותר מ-12 אלף בני אדם. הצייד סיפק תעסוקה לאלף עובדים בלבד. ההכנסה מתיירות היא 2.5 מיליארד ליון דולר בשנה. ההכנסה מצייד רק 800 אלף דולר. איסור הצייד נועד ליצור מותג טוב יותר לתיירות בבווצואאנה. בארבע השנים האחרונות נראה שהמהלך הצליח. מספרי המבקרים בבווצואאנה עולה בהתמדה.

או למה דרום אפריקה לא מנסה ללכת בעקבות שכנתה? אחרי הכל, התיירות היא תחום מרכזי בכלכלה הדרום אפריקאית, ואחד מכל שבעה עובדים במדינה מועסק בה. הצייד, לעור מת זאת, מהווה רק 1.5 אחוזים מן התיירות במדינה, והצייד בשטח סגור מהווה אחוז קטן פי כמה. תשובות אפשריות לשאלה הזאת, על פי הנקינסון, הן ההשפעה הפוליטית והממון של בעלי החוות.

ועם זאת, "אריות הדמים" לא מבקר כלל את הצייד המסורתי, אלא עושה הבחנה ברורה בינו לבין ה-Canned Hunting. על פי כמה מן הדוברים בסרט, אף אין בכלל מקום להשוואה בין השניים: כמו ריק סוואזי, למשל, גם ציידים מקצועיים נוספים טוענים כי הם מתנגדים באופן נחרץ לצייד במתחם סגור ורואים בו את הרס המקצוע, שעל פי כלליו אין לצוד כאשר בעל החיים נמצא בשטח קטן שאינו מאפשר לו לחמוק מהצייד, או כאשר הוא מצוי תחת השפעה של סמי הרגעה.

"בחרנו שלא להתמודד עם נושא הצייד הפתוח כי חשבנו שזה רק יגרום נזק למטרה הממוקדת שלנו", אומרת הנקינסון כשהיא נשאלת על כך. "איאן מיצ'ל מתנגד באופן גורף לצייד, אבל אני לא יודעת מספיק על תחום הצייד הפתוח. איני מכינה אמנם מישור שרוצה לצאת ולירות כבעל חיים ואני לא יכולה לומר דבר חיובי על ציד, אבל אני מודעת היטב לכך שהתחום בעל מסורת רבת שנים (בניגוד לצייד בשטח סגור) ושיש לו תפקיד בתיירות. מעבר לזה אני מעדיפה לא לומר על כך דבר".

בשבוע הבא תגיע פיפה הנקינסון לביקור ראשון בישראל, במסגרת אירוע לעידוד תיירות אחראית שמארגנת רונית הרשקוביץ. האירוע הזה, שיתקיים גם הוא בסנימטק בתל אביב, הוא לדברי הרשקוביץ חלק מפעילות רחבה, שאינה קשורה ישירות לפעילותה העסקית ביבשת. "תיירות אחראית היא מטרה גדולה עבורנו", היא אומרת. "בכל טיול שאנחנו מארגנים יש התייחסות לכבוד של בני אדם ושל בעלי החיים. נושא ההתנדבות בחוות נהפך לבעיה שחשוב להפנות אליה את תשומת הלב. לפני כמה שנים גם אני, למרות הניסיון הרב שיש לי, נפלתי בפח. באתי למקום שהיה כביכול חווה טיפולית שמטרתה השתקפות וליטפתי גורים ורק אחר כך

בגן החיות התנ"כי בירושלים. מרוץ נגד הכחדה צילום: איי פי